

Собранието под лупа, засилување на политичката дебата и
делиберативниот дискурс
Проектот е финансиран од Европската Унија

Индекс за мониторинг на квалитет на дебата во Собрание

Основни информации за седницата и говорниците

1. Датум
2. Начин на кој се следи седницата (од галеријата во Собрание, преку собранискиот ТВ канал во живо, преку снимка, стенограм)
3. Називот на комисијата или пленарна седница
4. Тема/точка од дневниот ред околу кој се води расправата
5. Постапката во која се разгледува законот – нормална, скратена, итна
6. За говорник (пратеник) одделно се забележуваат иницијалите, пол, етничка припадност, степен на образование, партија, позиција или опозиција, изборна единица од која е избран пратеникот.
7. За говорник (надворешн член) се забележува иницијали, институцијата која ја претставува, пол.

I. Аргументација

Предмет на анализа е секој одделен акт на говор (говор, реплика, контрареплика) на пратениците во салата и надворешните членови/претставници (комисија или пленарна седница)

1. **Степен на образложение/оправданост на аргументите** –се забележува колку говорникот својот говор/исказ го образложува/поткрепува со аргументи.
 - 1) Нема образложение – кога говорникот не претставува никакви аргументи (на пример само бара дополнителни информации или само потврдува/негира без да даде никакво образложение).
 - 2) Слабо образложение – говорникот само кажува дека нешто требало или не требало да биде направено, дека е добра или лоша идеја...но не објаснува зошто тоа треба да биде направено.
 - 3) Едно образложение – говорникот дава пошироко образложение/причина зошто нешто треба/не треба да се направи или зошто нешто е добро или лошо.

Собранието под лупа, засилување на политичката дебата и
делиберативниот дискурс

Проектот е финансиран од Европската Унија

- 4) Две и повеќе образложенија – говорникот дава најмалку две причини/образложенија зошто нешто треба/не треба да се направи или зошто нешто е добро или лошо.
2. **Опфат на образложението** – се забележува во чија корист или во чие име се повикува говорникот во говорот.
 - 1) Неутрално - не се осврнува на придобивки или последици за некоја група/партија
 - 2) Сопствена група – се осврнува на придобивки или последици за својата група/партија/етничка заедница
 - 3) Други групи – се осврнува на придобивките или последиците за другите групи/партии/етнички заедници
 - 4) Општо добро – се осврнува на придобивки или последици за сите во општеството
 - 5) Апстрактни принципи – се повикува на апстрактни принципи како социјална правда, слобода, мир, квалитет на живеење, еднаквост...
 3. **Одговорност** – се забележува дали говорникот во својот говор дава или бара одговор или објаснување до или од оние на кои им го упатува говорот (пратеници, комисија, Собрание, влада, претседател, граѓани, групи, јавноста...).
 - 1) Говорникот не дава/бара одговор/објаснување од оние на кои им го упатува говорот
 - 2) Говорникот дава/бара одговор/објаснување од оние на кои им го упатува говорот
 4. **Сила на подобар аргумент** – се забележува дали аргументите изнесени во дебатата влијаат на тоа говорниците да ги променат своите позиции/ставови со кои настапиле во дебатата.
 - 1) **Нема референца.** Говорникот воопшто не се осврнува на аргументи изнесени од други.
 - 2) **Промена на позицијата поради аргументи.** Говорникот укажува на промена на позицијата, а како причина за промената образложува дека се аргументи изнесени во расправата.

Собранието под лупа, засилување на политичката дебата и
делиберативниот дискурс

Проектот е финансиран од Европската Унија

- 3) **Промена на позицијата, но не поради аргументи.** Говорникот укажува на промена на позицијата, но како причина не ги посочува аргументите изнесени во расправата.
 - 4) **Нема промена на позицијата, но ја признава вредноста на аргументите.** Говорникот останува на својата позиција, но ја признава вредноста на ставовите изнесени во расправата.
 - 5) **Нема промена на позицијата, не ја признава вредноста на аргументите.** Говорникот не ја менува позицијата и не ја признава вредноста на другите ставови изнесени во расправата.
5. **Приказни** – се забележува дали говорникот своите ставови/позиции ги изложува преку приказна, нечие сведоштво, анегдота, виц...
- 1) Нема приказна
 - 2) Има приказна, се поврзува со аргумент
 - 3) Приказна е единственото образложение
 - 4) Приказна поврзана со аргумент го засилува рационалното образложение
6. **Однос кон другите учесници** – се забележува дали говорникот во својот говор искажува почит кон другите учесници во расправата.
- 1) Нема референца. Говорникот не покажува ништо во својот говор во однос на другите учесници.
 - 2) Непочитување. Говорникот во својот говор упатува лични и партиски напади и навреди.
 - 3) Делумно непочитување. Говорникот во поголем дел од својот говор упатува лични и партиски напади и навреди, но во помал дел има неутрален однос или искажува почитување кон другите учесници.
 - 4) Делумно почитување. Говорникот во поголем дел од говорот има неутрален однос кон другите учесници или упатува лични и партиски пофалби, но во помал дел упатува партиски напади и навреди кон другите учесници.
 - 5) Почитување. Говорникот искажува основно почитување кон другите учесници
 - 6) Експлицитна почит. Говорникот упатува лични или партиски пофалби до другите учесници

Собранието под лупа, засилување на политичката дебата и
делиберативниот дискурс
Проектот е финансиран од Европската Унија

7. **Однос кон аргументите на другите учесници** – се забележува односот на говорникот кон аргументите/контрааргументите и активностите на другите пратеници:
- 1) Нема референца. Говорникот не укажува со ништо на другите учесници
 - 2) Непочитување. Говорникот упатува лични и партиски напади и навреди врз аргументите на другите учесници
 - 3) Делумно непочитување. Говорникот во поголем дел од својот говор упатува лични и партиски напади и навреди кон аргументите на другите учесници, но во помал дел има неутрален однос или искажува почитување кон аргументите на другите учесници.
 - 4) Делумно почитување. Говорникот во поголем дел од говорот има неутрален однос кон другите учесници или упатува лични и партиски пофалби кон аргументите, но во помал дел упатува партиски напади и навреди кон аргументите на другите учесници.
 - 5) Почитување. Говорникот искажува основно почитување кон аргументите на другите учесници
 - 6) Експлицитно почитување. Говорникот упатува лични и партиски пофалби за аргументите или акциите на другите учесници
8. **Употреба на недоличен говор** – се забележува дали говорникот употребува недоличен јазик, погрдни зборови (од типот „вие сте лажго“ , „политичка проститутка“ итн...) за да ги нападне другите учесници и нивните аргументи:
- 1) Нема недоличен/навредлив/ непристоен говор
 - 2) Има недоличен/навредлив/ непристоен говор кон личност
 - 3) Има недоличен/навредлив/непристоен говор кон аргументи
 - 4) Говор на омраза, говорникот употребува јазик со кој ги навредува, омаловажува, деградира своите противници врз основа на нивната политичка, етничка, верска, полова... припадност.
9. **Прекин** – се забележува секој прекин на излагањето на говорникот кој трае подолго од неколку секунди (5-8 сек.), тука влегуваат подолги дофрлувања, упаѓања од место...

Собранието под лупа, засилување на политичката дебата и
делиберативниот дискурс

Проектот е финансиран од Европската Унија

- 1) Нема прекин. Тука спаѓаат сите говори во кои нема никаков прекин вклучително и
чинот на говорот кој накратко е прекинат (доколку прекилот трае не повеќе од
неколку секунди
 - 2) Има прекин. Кога говорникот е прекинат од друг пратеник, а притоа прекилот трае
повеќе од неколку секунди (над 8 сек.). Притоа, ако прекилот трае подолго и не се
ограничи само на дофрлување треба да се смета за одделен говор
10. **Гестикулации и говор на тело** – се забележува дали говорникот користи гестикулации
во поддршка на својот говор и дали со нив евентуално праќа порака до присутните.
- 1) Не гестикулира. Говорникот зборува мирно од место или од говорница и со рацете
и телото не прави никакви гестикулации.
 - 2) Гестикулира во прилог на говорот
 - 3) Гестикулира кон другите присутни на седницата
 - 4) Навредливо гестикулира кон присутни на седницата (кога експлицитно може да се
забележи дека говорникот недвосмислено навредливо гестикулира кон
присутните)
 - 5) Говорот го дополнува со гестикулација и говор на тело кои вклучуваат покажување
презентирање на (да се наведе со што - маица со политичка порака,
транспарент, леток, фотографија, документ, предмет...)
11. **Прашање – Ограничување** - се забележува доколку говорникот укажува вербално
или со говор на тело или јасно се гледа дека е ограничен/попречен од однесувањето
на другите учесници (прекини, приватни разговори, гримаси, просевање, закани,
физички закани, физичко попречување)
- 1) Нема ограничување. Говорникот слободно говори без никакви ограничувања
 - 2) Говорникот укажува или покажува дека е попречен од некултурно однесување на
другите учесници (прекини, приватни разговори, гримаси, просевање)
 - 3) Физички прекин. Кога говорникот укажува или е видливо дека е физички прекинат
од друг учесник (му е одземен микрофонот, на сила е избркан од салата, тепачка,
група пратеници се собрани околу говорницата, гласно скандирање, пеење)
 - 4) Пасивно попречување. Кога пратеници во салата не се обидуваат активно да го
попречат говорот (физички или вербално), но носат и истакнуваат транспаренти,
маички со пораки, симболи, листови, предмети, животни... со што се обидуваат да
влијаат на дебатата)

Собранието под лупа, засилување на политичката дебата и
делиберативниот дискурс
Проектот е финансиран од Европската Унија

12. Се забележува времетраењето на говорот